

Τα διεθνή μέσα ενημέρωσης υποδέχθηκαν το τρομερό πλήγμα εναντίον των δίδυμων πύργων και του αμερικανικού Πενταγώνου ως γεγονός ανάλογης ιστορικής σημασίας με τη δολοφονία του αρχιδούκα Φερδινάνδου που οδήγησε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, την ιαπωνική επίθεση στο Περγλ Χάρμπορ ή την πτώση του Τείχους του Βερολίνου. Όπως συμβαίνει συνήθως, ο πληθωρισμός των υπερθετικών επιθέτων οδηγεί στην υποτίμηση των ουσιαστικών ζητημάτων και η χολιγουντιανού τύπου υπερπληροφόρηση των τηλεοπτικών δικτύων στην αποπληροφόρηση των πολιτών, καθώς τα πραγματικά ερωτήματα συνεχίζουν να αιωρούνται αναπάντητα.

Εν πρώτοις, το ερώτημα ποιος και γιατί οργάνωσε το οδυνηρότερο πλήγμα που έχουν δεχθεί οι Ηνωμένες Πολιτείες στα 225 χρόνια της ιστορίας τους, και μάλιστα στο ίδιο το έδαφός τους. Τη στιγμή που γράφονταν αυτές οι γραμμές, η κυβέρνηση Μπους ετοιμαζόταν να εξαπολύσει πολεμική εκστρατεία εναντίον του Αφγανιστάν —πρώτης φάσης του δεκαετούς, σύμφωνα με τους επιτελείς της Ουάσιγκτον, «πολέμου κατά της διεθνούς τρομοκρατίας»— χωρίς ωστόσο να έχει προσκομίσει ουδεμία πειστική απόδειξη για την ενοχή του Σαουδάραβα πολνεκατομμυριούχου Οσάμα μπιν Λάντεν και του καθεστώτος των Ταλιμπάν που τον υποθάλλει. Ασφαλώς, το ενδεχόμενο να προέρχεται η επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου από τον αραβο-ισλαμικό παράγοντα, με ή χωρίς τη συμμετοχή του μπιν Λάντεν, είναι από πολιτική σκοπιά πιθανότατο. Δεν μπορεί ωστόσο να αποκλειστεί και η εκδοχή να έχουν αναμιχθεί σ' αυτή την υπόθεση κύκλοι της αμερικανικής ακροδεξιάς —ας μην ξεχνάμε ότι και για την πολύνεκρη τρομοκρατική επίθεση στο ομοσπονδιακό κτίριο της Οκλαχόμα είχαν ενοχοποιηθεί αρχικά Άραβες, για να αποδειχθεί τελικά ότι ήταν έργο του ακροδεξιού πρώην στρατιωτικού Τίμοθι Μακ Βι— με τη συμμετοχή και ανθρώπων των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών, κάτι που υποστήριξε και αρθρογράφος των Τάιμς της Νέας Υόρκης.

Οι δύο εκδοχές δεν είναι κατ' ανάγκην αμοιβαία αποκλειόμενες: Μπορεί κάλλιστα η επίθεση να οργανώθηκε από αραβο-ισλαμικούς κύκλους, να περιήλθε εις γνώση τμημάτων των αμερικανικών υπηρεσιών, που την άφησαν να εξελιχθεί για να χρησιμοποιήσουν το τρομακτικό γεγονός ως καταλύτη για μια αντιδραστικότητα στροφή στην αμερικανική εξωτερική πολιτική και την όλη διεθνή κατάσταση —άλλο ζήτημα αν το πλήγμα πήρε πολύ μεγαλύτερες διαστάσεις απ' ό,τι οι εν λόγω κύκλοι υπολόγιζαν. Να θυμίσουμε σχετικά ότι έγκυροι ιστορικοί έχουν διατυπώσει την άποψη ότι ο Φραγκλίνος Ρούσβελτ είχε ενημερωθεί έγκαιρα για την επικείμενη ιαπωνική επίθεση στο Περγλ Χάρμπορ και την άφησε να ξε-

λιχθεί, σ' ένα μακιαβελικό παιχνίδι που είχε ως στόχο να καμφθούν οι αντιστάσεις της αμερικανικής κοινής γνώμης και του ίδιου του Κογκρέσου σχετικά με την εμπλοκή των ΗΠΑ στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το πιθανότερο είναι ότι την απάντηση στο σημαντικό αυτό ερώτημα δε θα τη μάθουμε ποτέ —όπως ποτέ κανείς δεν έμαθε αν η δολοφονία του Φερδινάνδου ήταν έργο των σερβικών μυστικών υπηρεσιών ή προβοκάτσια της Αυστροουγγαρίας με στόχο τη νομιμοποίηση των επιθετικών της σχεδίων. Έτσι κι αλλιώς, το καθοριστικό βρίσκεται αλλού. Στο πώς χρησιμοποιεί εκ των υστέρων το ιστορικών διαστάσεων γεγονός της 11ης Σεπτεμβρίου η αμερικανική υπερδύναμη, ώστε να αναστυλώσει το βαρύτατα τρωθέν κύρος της και να προωθήσει θεμελιώδεις γεωστρατηγικούς και πολιτικούς στόχους της που έτσι κι αλλιώς είχαν γραφτεί από καιρό στην ημερήσια διάταξη.

Ο πιο άμεσος στόχος αφορά την αποκατάσταση της αμερικανικής ηγεμονίας σ' ένα μεγάλο γεωγραφικό τόξο που ξεκινάει από την Ανατολική Μεσόγειο, περνάει από τη Μέση Ανατολή, διασχίζει τον Περσικό Κόλπο και φτάνει στην Κασπία και την Κεντρική Ασία. Αυτή η μεγάλη ζώνη, όπου βρίσκονται οι περισσότερες από τις κατά Τζορτζ Μπους «εστίες της διεθνούς τρομοκρατίας», περιλαμβάνει τους κυριότερους δρόμους των πετρελαίων, τέσσερις πυρηνικές δυνάμεις και σχεδόν το μισό πληθυσμό της ανθρωπότητας.

Με τον Πόλεμο του Περσικού Κόλπου, ο Τζορτζ Μπους ο πρεσβύτερος κατάφερε να οικοδομήσει μια PAX AMERICANA στη Μέση Ανατολή, αποδυναμώνοντας καίρια το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν —εξασθενημένο αντίπαλο του παναραβικού εθνικισμού που είχε εμπνεύσει κάποτε ο Νάσερ— σύροντας στο αμερικανικό άρμα αντιιμπεριαλιστικά καθεστώτα όπως αυτό της Συρίας και οδηγώντας το παλαιστινιακό κίνημα, με το πιστόλι στον κρόταφο, στην «ειρηνευτική» διαδικασία του Όσλο. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, τα θεμέλια της αμερικανικής ηγεμονίας διαβρώθηκαν βαθμιαία αλλά αποτελεσματικά από τα αλληπάλληλα πολιτικά και οικονομικά ανοίγματα της διψασμένης για πετρέλαιο Ευρώπης προς το Ιράκ και το Ιράν και την απότομη άνοδο των ισλαμικών-αντιαμερικανικών ρευμάτων σε χώρες-οδηγούς του αραβικού κόσμου, όπως η Αίγυπτος και η Σαουδική Αραβία, εξαιτίας της κατάρρευσης των τιμών του μαύρου χρυσού και της γενικότερης οικονομικής περιθωριοποίησης του Τρίτου Κόσμου. Σ' αυτό το φόντο, ήρθε να επιδράσει ως καταλύτης η δεύτερη παλαιστινιακή Ιντιφάντα, που απειλεί να μεταδοθεί στις γειτονικές αραβικές χώρες (Ιορδανία, Αίγυπτος, Εμιράτα), αποσταθεροποιώντας τα φιλοαμερικανικά, αντιδραστικά καθεστώτα τους.

Με τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» που εξήγγειλε, ο Τζορτζ Μπους ο νεότερος θα προσπαθήσει να αποκαταστήσει τον ευρύ συνασπισμό που είχε δημιουργήσει ο πατέρας του και να σβήσει τις φλόγες της Ιντιφάντα όσο η κατάσταση παραμένει ακόμη υπό έλεγχο. Παράλληλα, θα επιδιώξει να εισχωρήσει στρατιωτικά και πολιτικά στο μαλακό υπογάστρο της Ρωσίας, στις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες της Κεντρικής Ασίας, ώστε να θέσει υπό ασφυκτικό αμερικανικό έλεγχο το μεγάλο παιχνίδι των πετρελαίων της Κασπίας και να αποκτήσει προχωρημένα φυλάκια απέναντι στη Ρωσία του Πούτιν που, μετά από μια δεκαετία αλληπάλληλων διεθνών ταπεινώσεων, βρίσκεται σε φάση διστακτικής αφύπνισης του πληγωμένου ρωσικού εθνικισμού.

Μια δεύτερη, αθέατη, ανομολόγητη αλλά άκρως σημαντική αιχμή του ιδιόμορφου πολέ-

μου διαρκείας των ΗΠΑ κατευθύνεται εναντίον των παραδοσιακών συμμάχων αλλά δυνάμει επικίνδυνων ανταγωνιστών της μόνης υπερδύναμης, και κυρίως εναντίον της υπό γερμανική ηγεμονία Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η καθιέρωση του ευρώ, η προγραμματισμένη διεύρυνση και η διστακτική αλλά αναπότρεπτη πολιτικοστρατιωτική ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού κέντρου αποτελεί, αν όχι σήμερα, πάντως αύριο, σοβαρή απειλή για τη ΝΑΤΟϊκή συνοχή και την αμερικανική παντοκρατορία. Όπως συνέβη με τον Πόλεμο του Κοσσσυφοπέδιου, οι Αμερικανοί, κάτω από τη σημαία του «αγώνα εναντίον της τρομοκρατίας», βρίσκουν μια χρυσή ευκαιρία να σύρουν πίσω από το άρμα τους τους πολιτικοστρατιωτικά ανέτοιμους Ευρωπαίους, ελπίζοντας ότι αν μη τι άλλο θα καθυστερήσουν την εμφάνιση μιας νέας παγκόσμιας υπερδύναμης. Επιπλέον, επιδιώκουν να εκβιάσουν μια προνομιακή σχέση με τη Ρωσία, αποτρέποντας μια ευρω-ρωσική αντισυστοποίηση που αντιπροσωπεύει το χειρότερο γεωστρατηγικό εφιάλτη τους για το προβλέψιμο μέλλον.

Τελευταία στη σειρά, αλλά όχι και σε σημασία, είναι η αιχμή της αντιτρομοκρατικής σταυροφορίας εναντίον του «εσωτερικού εχθρού». Η αλλαγή του στρατιωτικού δόγματος των ΗΠΑ, που φέρνει σε πρώτο πλάνο ακριβώς την αντιμετώπιση εσωτερικών απειλών, οι εκκολαπτόμενοι «τρομονόμοι», το κλίμα μακαρθισμού εναντίον προοδευτικών διανοουμένων και δημοσιογράφων στις περισσότερες δυτικές χώρες (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) και η γενίκευση της έννοιας της «τρομοκρατίας», ώστε να συμπεριλάβει το σύνολο σχεδόν των ένοπλων εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων τύπου PLO και IRA, αλλά ακόμη και δυναμικές μορφές κοινωνικής ανυπακοής όπως τα ριζοσπαστικά κινήματα εναντίον της παγκοσμιοποίησης, αποτελούν ζοφερούς οιωνούς για τα δημοκρατικά δικαιώματα.

Θα ήταν αφελές να αποδώσει κανείς την πολεμική υστερία αυτών των ημερών αποκλειστικά στο χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου. Αυτό μπορεί να ήταν η αφορμή, αλλά πίσω από κάθε αφορμή κρύβεται μια αιτία. Και η αιτία εντοπίζεται στα σκοτεινά σύννεφα της επερχόμενης κρίσης υπερσυσσώρευσης που έχουν εγκατασταθεί πάνω απ' όλα τα ιμπεριαλιστικά κέντρα, πρωτίστως δε τις Ηνωμένες Πολιτείες, εδώ και αρκετούς μήνες, πολύ πριν την κατάρρευση των δίδυμων πύργων του Μανχάταν. Έχοντας σχεδόν εξαντλήσει τις «φυσιολογικές» εφεδρείες του, το σύστημα αρχίζει να στρέφεται στην ύστατη εφεδρεία του «πολεμικού καπιταλισμού», όπως μαρτυρεί η απότομη αύξηση των στρατιωτικών δαπανών (ενδεικτικό είναι ότι τα τρία τελευταία χρόνια οι παγκόσμιες δαπάνες για πυρηνικούς εξοπλισμούς ξεπερνούν το μέσο όρο του Ψυχρού Πολέμου), τα γιγαντιαία εξοπλιστικά προγράμματα τύπου «Πολέμου των Αστρων» και ο πολλαπλασιασμός των περιφερειακών συγκρούσεων.

Σ' αυτό το αβέβαιο, κρίσιμα περιβάλλον εντείνονται οι αντιθέσεις όχι μόνο ανάμεσα στον πλούσιο Βορρά και το φτωχό Νότο, αλλά και στο εσωτερικό των ίδιων των ιμπεριαλιστικών μπλοκ, καθώς καθένας από τους πρωταγωνιστές του παγκόσμιου παιχνιδιού επιδιώκει την εξαγωγή της κρίσης στον διπλανό του. Κάτω από την απειλητική εικόνα της «παγκόσμιας συστράτευσης με τις ΗΠΑ εναντίον της βαρβαρότητας» ωριμάζουν οι στοιχειακές, ανεξέλεγκτες δυνάμεις μεγάλων αναμετρήσεων ανάμεσα στις ίδιες τις μεγάλες δυνάμεις του βιομηχανικού κόσμου. Φυσικά, κανείς διεστραμμένος εγκέφαλος, κανένα πολιτικο-στρατιωτικό επιτελείο δε σχεδιάζει ούτε καν εύχεται ένα τέτοιο σενάριο. Όπως έγραφε, όμως, ο Ένγκελς σε μια επιστολή του στον Μπλοχ, η Ιστορία δεν ακολουθεί ένα ορθολογι-

κό σενάριο, αλλά αποτελεί συνισταμένη αντικρουόμενων θελήσεων, έτσι ώστε το αποτέλεσμα κάθε φορά να είναι αυτό που κανείς από τους πρωταγωνιστές δεν είχε καν διανοηθεί.

Το μόνο παρήγορο στοιχείο σ' αυτό το σκοτεινό διεθνές φόντο είναι η αφύπνιση των αντιπολεμικών κινημάτων, που είχαν αποσυρθεί στο περιθώριο εξαιτίας των ρόδινων, πασιφιστικών αυταπατών της μετά το Τείχος εποχής. Από την Κωνσταντινούπολη μέχρι το Λονδίνο και από την Πράγα μέχρι την ίδια την Ουάσιγκτον, εκατοντάδες χιλιάδες διαδηλωτές κατεβαίνουν στους δρόμους για την αποτροπή ενός πολέμου που θα μπορούσε να αποδειχθεί πρόλογος ενός εφιαλτικού «φαινομένου ντόμινο» με απρόβλεπτη κατάληξη. Όταν 7.000 Αμερικανοί, βαδίζοντας κόντρα στο ρεύμα της πολεμικής και ρατσιστικής υστερίας, τολμούν να διαδηλώνουν με το σύνθημα του Γκάντι "eye for eye makes both blind" (το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού οδηγεί στην τύφλωση και των δύο») δικαιούται κανείς να πιστεύει ότι τίποτε ακόμη δεν έχει χαθεί...

Η ΟΥΤΟΠΙΑ